

36272   Initiatiefnota van de leden Ellian en Bikker over de aanpak van antisemitisme – de volgende stap

Nr. 17   Brief van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de ministers voor Primair en Voortgezet Onderwijs en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 juni 2024

Zoals in eerdere brieven aan uw Kamer reeds is benoemd, constateren we dat de kennis over de Holocaust onder Nederlanders afneemt.¹ Niet alleen onder jongeren en in het onderwijs, maar onder alle Nederlanders in onze gehele samenleving. Dat is zorgwekkend. Daarom en mede naar aanleiding van de initiatiefnota over de aanpak van antisemitisme van voormalig Kamerlid Seegers (ChristenUnie) en Kamerlid Ellian (VVD)² deed een aantal organisaties vorig jaar een dringende oproep aan het Kabinet om de krachten te bundelen en tot een gezamenlijke aanpak te komen,³ oftewel een Nationale Aanpak Holocausteducatie.

De Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB) heeft het initiatief genomen de organisaties, die zich inzetten voor de herinnering aan en de herdenking van de Holocaust, en een aantal Joodse organisaties bij elkaar te roepen, zodat zij vanuit hun deskundigheid input konden leveren aan deze nationale aanpak.⁴

Voor de realisatie van het plan zijn vervolgens de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)

---

¹ Kamerstukken II 2022/2023, 20 454, nr. 186 en II 2023/2024 30 950, nr. 367.

² Kamerstuk 36 272, nr. 2

³ Brief van 1 februari 2023 van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Nationaal Monument Kamp Vught, Anne Frank Stichting, Nationaal Holocaustmuseum/Joods Cultureel Kwartier en het Landelijk Steunpunt Gast sprekers WOII-Heden

⁴ Het gaat om de volgende organisaties: de Herinneringscentrum Kamp Westerbork, de Nationaal Monumenten Kamp Vught en Kamp Amersfoort, Joods Cultureel Kwartier/Nationaal Holocaust Museum, Nationaal Comité 4 en 5 mei, Anne Frank Stichting, Nederlands Auschwitz Comité, Stichting Sobibor, Landelijk Steunpunt Gast sprekers WOII-Heden, Na de Oorlog, In mijn Buurt, Centrum Informatie en Documentatie Israël (CIDI) en het Centraal Joods Overleg (CJO)

betrokken, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid. Het resultaat van het initiatief van de NCAB is het voorliggende document: het Nationaal Plan Versterking Holocausteducatie (het Plan).

Graag willen wij dit Plan kracht bijzetten met een citaat van de secretaris-generaal van de International Holocaust Remembrance Alliance:

Het had niet mogen gebeuren, maar het gebeurde wel. Daarom is educatie over de Holocaust van fundamenteel belang.

De centrale ambitie in het Plan is om de kennis van de Holocaust, inclusief de nationale en internationale context ervan, onder Nederlanders te versterken.

Er zijn drie doelstellingen geformuleerd, die zich elk op een ander onderdeel richten, te weten (I) de onderwijssector, (II) de herinneringssector en (III) het algemeen publiek. Per doelstelling zijn acties omschreven (zie onderstaande tabel). Met maatregelen wordt ingezet op deze acties.

Overzicht doelstellingen en acties

I.	<i>Docenten beter in staat stellen om de Holocaust te onderwijzen.</i>
A.	Een rijk en toegankelijk aanbod in lesmateriaal
B.	Een kwalitatief hoogwaardig aanbod in lesmateriaal
C.	Inzetten op het voeren van lastige gesprekken
D.	Nader onderzoek naar ondersteuningsbehoeften
II.	<i>Kennis laten nemen van de Holocaust door bezoek aan authentieke locaties en het vertellen van authentieke verhalen, inzicht in aanbod en bereik op landelijk niveau</i>
E.	Authentieke locaties bezoeken
F.	Een ontmoeting met een persoonlijk verhaal
G.	Impactanalyse
H.	Kwaliteitsslag van het educatieve aanbod door de herinneringssector
I.	Bezoek aan authentieke locaties stimuleren bij breed publiek
III.	<i>Versterken van het bereik van Holocausteducatie bij het algemeen publiek</i>
J.	Campagne / aandacht voor herinneringsmaand
K.	Werkconferentie Holocausteducatie
L.	Online antisemitisme
M.	Holocausteducatie bij aanpak spreekkoren in het voetbal

Het Plan sluit met deze doelstellingen en acties aan bij wat er al in gang is gezet en bouwt voort op de bestaande infrastructuur. Het Plan is een dynamisch document: samen met de betrokken organisaties en het onderwijsveld volgen we de uitvoering en nemen we jaarlijks de ruimte om op basis van nieuwe gegevens, nieuwe ervaringen, uitgevoerde activiteiten en bereikte resultaten de voorgestelde maatregelen en acties te actualiseren en indien nodig bij te sturen.

Voor de uitvoering van een aantal acties uit het Plan worden middelen beschikbaar gesteld die budgettair zijn gedekt binnen de begrotingen van de ministeries VWS, OCW, SZW en vanuit het werkbudget van de NCAB, in 2024 ca. €4 ton en in 2025 ruim €1 miljoen. Hiermee wordt voortgebouwd op de bestaande activiteiten op dit thema. Daarnaast is in uw Kamer een motie aangenomen (motie Diederik van Dijk c.s.) om een bezoek aan een locatie zoals het Nationaal Holocaustmuseum een onderdeel te maken van de inburgering en dit te betrekken bij de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord en het Nationaal Plan Versterking Holocausteducatie. Het ministerie van SZW werkt de mogelijkheden voor invulling van een dergelijk bezoek uit in samenwerking met de partijen achter dit Plan.

Een concept van het Plan is voorgelegd aan meerdere partijen, waaronder de verschillende betrokken veldpartijen uit de herinneringssector. Hun reacties hebben we waar mogelijk en nodig verwerkt.

Met dit Plan komen we tevens tegemoet aan de volgende toezeggingen aan en moties van uw Kamer:

- De toezegging een Nationaal Plan Versterking Holocausteducatie op te stellen in de brief van 23 april jl. over de aanpak van antisemitisme en extra maatregelen.⁵
- De motie van de Kamerleden Bikker (ChristenUnie) en Ellian (VVD) om inzichtelijk te maken wat nodig is voor een krachtig Nationaal Plan Versterking Holocausteducatie.⁶
- De toezegging in het Tweede Kamerdebat over de aanpak van antisemitisme op 25 april jl. van de minister van OCW

---

⁵ Kamerstukken II 2023/2024, 30 950 nr. 367.

⁶ Kamerstukken II 2023/2024, 30 950, nr. 395.

om een verkenning uit te voeren om onder andere de kosten van het bezoek bij authentieke plekken in kaart te brengen.

- o Met deze verkenning geven we ook uitvoering aan de motie van Kamerlid Diederik van Dijk (SGP) c.s. die de regering verzoekt te verkennen of en hoe in het kader van het Nationaal Plan Holocausteducatie mogelijk gemaakt kan worden dat scholen gratis het Holocaustmuseum kunnen bezoeken.⁷
- De toezegging in het Tweede Kamerdebat over de aanpak van antisemitisme op 25 april jl. van de minister van OCW aan het Kamerlid Boswijk (CDA) om onderzoek te doen onder docenten over hoe ze het lesgeven over Holocaust ervaren.
- De motie van Kamerlid Diederik van Dijk (SGP) c.s. om een bezoek aan een locatie zoals het Nationaal Holocaustmuseum een onderdeel te maken van de inburgering en dit te betrekken bij de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord en het Nationaal Plan Versterking Holocausteducatie.⁸ Het ministerie van SZW werkt de mogelijkheden voor invulling van een dergelijk bezoek uit.

Met dit Plan hopen we gezamenlijk een bijdrage te leveren aan de versterking van de Holocausteducatie. Want het is aan ons allen om deze donkere jaren uit onze geschiedenis nooit te vergeten, de herinnering continu levend te houden en de volgende generaties hierover te vertellen. Alleen op die manier leren we van het verleden.

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. van Ooijen

De minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs
M.L.J. Paul

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
C.E.G. van Gennip

---

⁷ Kamerstukken II 2023/2024, 36 272, nr. 16.

⁸ Kamerstukken II 2023/2024, 30 950, nr. 399.